

RAZNOVRSTNOST DELA V OBMOČNI ENOTI ZAVODA RS ZA VARSTVO NARAVE

THE DIVERSITY OF WORK AT THE REGIONAL UNIT OF THE INSTITUTE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA FOR NATURE CONSERVATION

Tanja KOŠAR STARIČ, Ljudmila STRAHOVNIK, Matej DEMŠAR

Ključne besede: sistem varstva narave, naravne vrednote, zavarovana obočja, naravovarstvene smer-nice, mnenja za posege, spremljanje stanja naravnih vrednot, deležniki, Območna enota Celje, pro-jekti, prenos znanja

Keywords: nature conservation system, ecological values, secure area, nature conservation guideli-nes, opinions for interventions, monitoring of the state of ecological values, stakeholders, Celje regio-nal unit, projects, knowledge transfer

IZVLEČEK

Zavod RS za varstvo narave v sistemu varstva narave opravlja naloge, ki so določene v 117. členu Zakona o ohranjanju narave. Te so strokovne, upravne in druge. Naloge so številne in raznolike. Zaradi kompleksnosti sistema, ki se vse bolj povezuje in prepleta s številnimi drugimi sektorskimi sistemi in predpisi, se obseg, zahtevnost in raznolikost nalog stalno povečujejo, kar je razvidno v vsakoletnem poročilu o delu Zavoda. Poznavanje terena, vse številnejši podatki o naravi in njihova organiziranost so podlaga za kakovostno opravljeno delo.

ABSTRACT

The Institute of the Republic of Slovenia for Nature Conservation within the system of nature conservation performs the tasks laid down in Article 117 of the Nature Conservation Act. These include professional, administrative and other tasks. The tasks are numerous and varied. Due to the complexity of the system, which is increasingly connected and intertwined with many other sectoral systems and regulations, the extent, complexity and variety of tasks is constantly increasing, as noted in the annual report on the work of the institute. Knowledge of the terrain, increasing amounts of information about nature, and their sense of organisation are the basis for quality work.

1 OD DRŽAVNEGA DO LOKALNEGA IN NAZAJ

Zavod za varstvo narave izvaja javno službo ohranjanja narave na celotnem ozemlju Slovenije. Pokritost terena zagotavljamo z organiziranostjo v sedem območnih enot in osrednjo enoto. Zaradi pokrajinske raznolikosti Slovenije ima vsaka od območnih enot Zavoda svoje značilnosti in drugačnosti, ki včasih za delo zahtevajo specifična znanja. Pokrivamo jih biologi, gozdarji, geografi, geologi, krajinski arhitekti in drugi, ki vsak s svojega področja prispevamo k oblikovanju skupnih odločitev. Izmenjava izkušenj in povezovanje potekata na vseh ravneh delovanja Zavoda. Z medsebojnim sodelovanjem in oblikovanjem

delovnih skupin za posamezne naloge in ožja področja dela, v katere se vključujemo zaposleni iz osrednje enote in območnih enot, skrbimo za zagotavljanje skladnosti metod strokovnega dela. Delovne skupine prispevajo tudi k izboljševanju poznavanja področja dela in spremljanja novosti, kar je nujno za razvoj stroke.

2 OD TERENA DO PREDPISA

Zaposleni v Območni enoti (OE) Celje smo krajevno pristojni za območje od Rinke do Sotle in od južnih obronkov Pohorja do Kuma. Tako imamo pri svojem delu opraviti z alpskim in s predalpskim svetom ter z zatoki nekdanjega Panonskega morja, s Savo in hourniško Savinjo ter z nižinskim meandrirajočim tokom Sotle s pritoki, s površinskimi oblikami in z jamskim svetom osamelega krasa, geološkimi zakladi Pohorja ter vulkanskega Smrekovca. Za vsako od teh območij so značilni svojevrstni naravni pojavi, vrste, ekosistemi in krajina. Poznavanje območja, njegovih značilnosti in stanja na terenu so osnova za kakovostno delo. Največkrat je terensko delo namenjeno ogledu lokacij pri reševanju vlog za posamezne posege v naravo in pisanju konkretnih naravovarstvenih smernic za načrtovanje rabe prostora ali rabe naravnih dobrin. Na podlagi podatkov s terena predlagamo ukrepe za ohranjanje biotske raznovrstnosti in ohranjanje naravnih vrednot (Slika 1). Poleg terena so za pridobivanje podatkov pomembni tudi različne objave, državni monitoringi, študije raziskovalnih institucij, projekti. Zbiranje in organiziranje podatkov o naravi sta skupaj z naravovarstvenimi podatki osnova za nastajajoči informacijski sistem varstva narave. K boljšemu poznavanju terena prispeva mreža stikov, ki smo jo z leti vzpostavili na območju. Ti so velikokrat prvi vir informacij, tudi o izjemnih najdbah na našem območju, npr. najdba izjemno redke lobanje ledenodobnega rosomaha (*Gulo gulo*) v Erjavčevi jami in novoodkriti žvepleni izvir z imenom Žvepovnik na Ljubnem.

Slika 1: Podatek o nahajališču navadnega kosmatinca na Červivcu iz diplomske naloge leta 1990 je prispeval k določitvi naravne vrednote. (Foto: Tanja Košar Starič)

Figure 1: Information about the location of small pasque flower in Červivec from the 1990 diploma thesis led to the determination of ecological values. (photo: Tanja Košar Starič)

Od prvega Inventarja najpomembnejše naravne dediščine leta 1976 se je z raziskovanjem območja postopoma širil seznam naravne dediščine, tako da je danes na območju pristojnosti Območne enote Celje določenih 1485 naravnih vrednot. Delež pokritosti z ekološko pomembnimi območji je 28 %, v omrežje Natura 2000 je v območni enoti vključeno 20 % površin. Med zavarovanimi območji imamo 10 širših zavarovanih območij in 50 ožjih.

3 OD DOLOČITVE DO VARSTVENEGA UKREPANJA

V sistemu varstva narave so predvidene aktivnosti, ki jih država in lokalne skupnosti izvajajo za izpolnjevanje namena in doseganja ciljev varstva narave. Ukrepi varstva se izvajajo na območjih, ki imajo večji naravovarstveni pomen.

Za izvajanje **neposrednih ukrepov varstva** Zavod pripravlja strokovne predloge, najpogosteje za zavarovanje, pogodbeno varstvo in skrbništvo. Strokovni predlogi, ki smo jih za večja in kompleksnejša ter tudi manjša območja pripravili v obdobju po uveljavitvi Zakona o ohranjanju narave, so bili zelo različni. Med njimi izpostavljamo predlog za ustanovitev zavarovanega območja Kamniško-Savinjske Alpe, ki pa žal ni bil udejanjen, ker zanj v tistem času ni bilo zadostnega družbenega konsenza. Kasneje je več lokalnih skupnosti, ki so na območju, predlaganem za zavarovanje, v vzpostavitvi upravljanja ter nadzora prepoznale možnost rešitve problematike vožnje v naravnem okolju, posledic vse večjega turističnega obiska in težav s prometom, izrazilo pobudo za zavarovanje manjših območij v Kamniško-Savinjskih Alpah. Z namenom reševanja pereče problematike prometa in množičnosti obiskovalcev smo se na pobudo lokalne skupnosti in lastnikov zemljišč odzvali s pripravo strokovnih podlag za prenovo akta o zavarovanju Krajinskega parka Logarska dolina. V času viška sezone smo popisali stoječi promet v Logarski dolini in ugotavljali vpliv na naravo, tako prometa kot množice obiskovalcev. Ugotovitve smo prenesli v predlog akta o zavarovanju. Prenovljen akt bo tako osnova za še učinkovitejše varstvo biotske raznovrstnosti in krajine, za ohranjanje naravnih vrednot na območju ter podlaga za celovito varstvo in upravljanje območja z vzpostavitvijo naravovarstvenega nadzora. Z namenom zagotavljanja visoke ravni varstva bodo na novo vzpostavljena pravila upravljanja, nadzora in financiranja.

V pripravi je tudi sodoben akt o zavarovanju Kozjanskega parka. Zaradi kompleksnosti območja, raznolikosti rabe prostora in značilnosti območja so strokovne podlage precej obsežen dokument, ki smo ga od prve različice leta 2011 do danes že večkrat posodabljali. Vsako novo inačico smo dopolnili z novimi podatki s področja stanja prostora, ohranjanja biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot. Sprejemanje novega akta in upravljaljskega načrta Kozjanskega parka v veliki meri sloni na obstoječem zavarovanju, pa vendar je usklajevanje vseh interesov v prostoru na tako velikem in raznolikem območju velik zalogaj. Zahtevnost sprejemanja takih aktov lahko potrdimo tudi z izkušnjami aktualnega postopka priprave in usklajevanja akta o zavarovanju Regijskega parka Pohorje.

V primerjavi s postopkom ustanavljanja širših zavarovanih območij so strokovne podlage in postopki za ožja zavarovana območja ter pogodbeno varstvo in skrbništvo običajno hitrejši

in osredotočeni na en predmet varstva ali samo nekaj teh. Z našim sodelovanjem postopki potekajo na osnovi dogovora med lastnikom zemljišča oziroma skrbnikom območja in občino.

V dogovoru z Občino Sevnica smo izdelali strokovne podlage, Občina pa je pripravila pogodbo o varstvu z lastnikom nahajališča zavarovanih rastlinskih vrst Clusijevega svišča, opojne zlatice in kranjske lilije. S tem je bil sklenjen dogovor z lastnikom o obveznostih upoštevanja določil načina rabe zemljišča kot tudi o olajšavah in finančnih spodbudah, ki jih Občina Sevnica zagotavlja iz lastnega proračuna. S tem se uspešno izvršuje določba Zakona o ohranjanju narave, ki lokalnim skupnostim nalaga izvajanje ukrepov varstva narave na njenem območju. Ker se v zadnjih letih na terenu srečujemo z množičnostjo obiska nahajališč redkih rastlinskih vrst (velikonočnica, navadni kosmatinec, rumeni sleč, žički grobeljnik, navadna jarica in druge), je pomembno, da je v aktih o zavarovanju in pogodbah poudarjeno izvajanje nadzora nad obiskom in da so predpisane ustrezne omejitve pri popularizaciji redkih nahajališč.

4 OD PREDPISA DO UPRAVLJANJA

Na zavarovanih območjih, ki imajo določenega upravljavca ali skrbnika, sodelujemo pri nalogah upravljanja širših zavarovanih območij. Cilji in nameni zavarovanja se na zavarovanih območjih, ki imajo tako predpisano, izpolnjujejo z načrtom upravljanja zavarovanega območja. Zavod sodeluje v postopku sprejemanja načrta upravljanja in preverja njegovo skladnost s cilji in nameni zavarovanja. Z nalogo nadzora nad izvajanjem upravljanja zavarovanih območij Krajinski park Logarska dolina in Kozjanskega parka imamo predstavnika v organih upravljanja.

Na zavarovanih območjih, kjer naloge upravljanja izvaja javni zavod, je sodelovanje s kolegi, na primer iz Kozjanskega parka, ključno za usklajeno delovanje obeh služb. Skupaj se spoprijemamo z izzivi pri načrtovanju rabe prostora, gradnjah vseh vrst na območjih razpršene poselitve, gradnjah infrastrukturnih objektov, izkoriščanju mineralnih surovin, uvajanju intenzivnejših kmetijskih praks na eni strani in opuščanja z zaraščanjem kmetijskih zemljišč na drugi ter željami občin, da zadržijo število prebivalcev in zanje zagotavljajo ustrezne pogoje za življenje, tudi z zagotavljanjem zaposlitvenih možnosti v lokalnem okolju. Problematike obravnavamo in rešujemo na rednih letnih srečanjih in po potrebi na terenskih sestankih. V sodelovanju se izvaja spremljanje stanja naravnih vrednot na območju parka. V veliko zadovoljstvo nam je sodelovati pri izvajanju izobraževalnih aktivnosti Kozjanskega parka, ki poleg osnovnega ozaveščanja o pomenu ohranjanja narave prispevajo tudi h krepitvi medsebojnega povezovanja in razumevanja vlog, določenih nam in njim, v sistemu varstva narave.

V pripravi je upravljavski načrt za Krajinski park ribnik Vrbje z zaledjem, kjer na podlagi raziskav favne ugotavljamo slabšanje stanja. Ta je v pretežni meri posledica izvajanja ribogojске dejavnosti, ki negativno vpliva na uresničevanje ciljev zavarovanega območja. V pogovorih z Občino Žalec in izvajalcem ribogojstva poskušamo poiskati upravljalvske rešitve, ki bi zagotavljale ugodno stanje prostoživečih vrst in njihovih habitatov.

Velika dodana vrednost zavarovanja izjemnih dreves v Mestni občini Celje kot naravnih spomenikov je *Program urejanja zavarovanih dreves*, ki je bil prvič pripravljen že leta 2003. Tako se vsebinsko dopolnjuje odlok, predvsem na področju upravljanja zavarovanih dreves in njihovih rastišč. V okviru nalog upravljanja smo ob tem organizirali tudi strokovno delavnico o urejanju, sanaciji in upravljanju zavarovanih mestnih dreves v sodelovanju z lokalno skupnostjo in s strokovnjaki – arboristi. Kot konkretizacijo programa upravljanja in izvajanja odloka izdelamo še *Letni načrt urejanja zavarovanih dreves*, ki delno nadomešča tudi soglasja k posegom v drevesa in na njihova rastišča, posegi in aktivnosti pa so opredeljeni kot naravovarstvene akcije. Najbolj veseli dejstvo, da smo v sodelovanju z Mestno občino Celje in izvajalci arborističnih del ter njihovim povezovanjem ter izobraževanjem dosegli tudi bistven napredek pri urejanju in sanaciji ostale drevnine v mestu, ki sta zaradi prenosa dobre prakse z zavarovanimi drevesi veliko bolj načrtna in strokovna.

5 OD ČEBELNJAKA DO AVTOCESTE – POSREDNI UKREPI VARSTVA

Velik delež našega časa namenimo izdelavi naravovarstvenih smernic, ki so eden najpomembnejših strokovnih izdelkov Zavoda. Na področju prostorskega načrtovanja v celjski območni enoti pripravljamo naravovarstvene smernice k različnim prostorskim načrtom za 36 občin. Skoraj vse imajo že sprejete nove občinske prostorske načrte ali pa so ti v pripravi. S predpisovanjem varstvenih usmeritev, ki se v občinskem prostorskem načrtu opredelijo kot prostorsko izvedbeni pogoji, je obravnava velikega števila pobud, ki so predmet spremembe namenske rabe prostora, predvsem v občinah, katerih večji del je na območju z naravovarstvenim statusom, zelo obsežna in zahtevna naloga. Za doseganje zadanih varstvenih ciljev sta zato pomembna poznavanje terena in tudi čas, da se lahko lokacije pobud s terenskim ogledom preverijo.

Slika 2: Območje načrtovanih vetrnih elektrarn na grebenu Paškega Kozjaka in Konjiške gore. (Foto: Ljudmila Strahovnik)

Figure 2: Area of the planned wind farms on the ridge of Paški Kozjak and Konjiška Gora. (photo: Ljudmila Strahovnik)

Posebnost so postopki priprave državnih prostorskih načrtov, pri katerih sodelujemo v več fazah. Gre za večje posege državnega pomena, ki so specifični glede izvedbe. Pri nekaterih so možnosti izvedbe že preizkušene in znane, omejene večinoma na določeno traso (npr. plinovodi), pri drugih pa so mogoči vplivi kompleksnejši in na širšem območju (npr. vetrne elektrarne (Slika 2), tretja razvojna os, hidroelektrarne na Savi). Kot zelo pomembna pri državnih prostorskih načrtih, ki so v začetnih fazah priprave, se kaže faza vsebinjenja okoljskega poročila, kjer se Zavod vključuje z mnenjem. Pomen te faze postopka je, da se določijo pričakovani vplivi načrta, ki morajo biti obravnavani v okoljskem poročilu. Vse to zahteva visoko stopnjo strokovnosti, izkušnje in dobro poznavanje stanja na terenu, saj se teoretično – iz pisarne – tega večinoma ne da izvesti.

6 RABA IN IZKORIŠČANJE NARAVNIH DOBRIN

Naravovarstvene smernice za področje rabe naravnih dobrin na Zavodu stalno dopolnjujemo in izboljšujemo predvsem v smislu vključevanja najnovejših podatkov in znanj ter najlažjega prenosa v ustrezne dele načrtov in izvedbo posegov.

Največ smo pri prilagajanju smernic dosegli na področju smernic za gozdnogospodarske načrte (GGN) gozdnogospodarskih enot (GGE), kjer nam je v dolgoletnem sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije uspelo, da so konkretne naravovarstvene usmeritve integrirane v gozdnogospodarske načrte vse do ravni posameznega odseka. Praktično vsi GGN so tako tudi upravljavski načrti za območja Natura 2000 v gozdnem prostoru. Seveda to zahteva dobro poznavanje stanja na terenu in dobro sodelovanje s kolegi na Zavodu za gozdove. Postopek priprave naravovarstvenih smernic za načrte za 32 GGE, ki se obnavljajo vsakih deset let, izkoristimo za pregled stanja vseh območij z naravovarstvenim statusov znotraj GGE. Vključevanje spremljanja stanja naravnih vrednot v postopek priprave naravovarstvenih smernic za GGE pomembno prispeva k letnemu cilju, to je pregledati stanje 10 % naravnih vrednot na območju. Ta cilj je zaradi povečevanja števila administrativnih nalog in kadrovske podhranjenosti vsako leto težje uresničljiv.

Postopek priprave načrtov ribiškega upravljanja je določen v Zakonu o sladkovodnem ribištvi, ki je začel veljati leta 2006. Ker so ribiškoogojitveni načrti predvideni kot upravljavski načrti za območja Natura 2000, je ribiško upravljanje na teh območjih pomembno tudi z vidika zagotavljanja ohranjanja ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov na območjih Natura 2000. V Območni enoti Celje smo k osnutkom načrtov Zavoda za ribištvo Slovenije pripravili naravovarstvene smernice za ribiško upravljanje na 14 ribiških območjih. Za uskladitev posameznih usmeritev smo izvedli več sestankov, tudi na terenu z ribiškiimi družinami.

Naravne danosti, ki jih opredeljuje pestra geološka zgradba, pogojujejo dobro oskrbo z mineralnimi surovinami. Predvsem gradbeništvo in gradbena industrija narekujejo vse večje potrebe po tehničnem kamnu. Na območju OE Celje se izkoriščanje mineralnih surovin, ki vpliva tudi na naravo, izvaja v 38 pridobivalnih prostorih, za več kot 10 lokacij pa je izkazan interes za opredelitev novega pridobivalnega prostora v prostorskem načrtu. Izkorišča-

nje mineralnih surovin, kot so apnenec, dolomit, tuf, bentonit, glina, skrilavi gnajs, andezit, marmor, predstavlja veliko degradacijo okolja, zato je pomembno vključevanje naravovarstvene stroke v postopke prostorskega načrtovanja ter podelitve in izvajanja rudarske pravice za izkoriščanje naravnega vira, saj se z upoštevanjem naravovarstvenih smernic in mnenj lahko prepreči oziroma v čim večji meri zmanjša negativne vplive na naravo.

7 OD NAČRTA DO POSEGA

Na področju izdaje strokovnih mnenj in presoj za gradnjo objektov sledimo številnim novostim in spremembam področne zakonodaje. Nov gradbeni zakon, ki je začel veljati v sredini leta 2018, nam je prinesel veliko spremembo z neposrednim vključevanjem v postopke načrtovanja in izvedbe posega. Mnenja se v strukturi niso dosti spremenila, ker so postopki presoj določeni v naravovarstveni zakonodaji. Pomembna razlika pa je v tem, da po novem prihajamo v neposredni stik s projektanti, z investitorji in upravnimi enotami. Iz nekajletne prakse ugotavljamo, da imamo pri raznovrstnih gradnjah največ opraviti s projektanti. Ti so ključni za razumevanje omilitvenih ukrepov, ki jih v mnenjih podajamo v obliki pogojev, varstvenih usmeritev in priporočil. Njihovo razumevanje se kaže v načinu vključitve pogojev in varstvenih usmeritev v projektno dokumentacijo. Večkrat se je že izkazalo, da se čas, ki ga vlagamo v delo s projektanti, izplača. Dober projektant skupaj z nami išče najboljše možne rešitve načrtovanja in izvedbe posegov, ki imajo kar najmanjši vpliv na naravo. Skladnost projektne dokumentacije, o kateri je bilo izdano naše mnenje, in izvedbe na terenu ugotavljamo na tehničnih pregledih in ob rednem spremljanju stanja (Slika 3). Če ugotovimo razhajanja med načrtovanjem in izvedbo, predlagamo popravljalne ukrepe v okviru tehničnih pregledov ali pa podamo prijavo pristojni inšpekciji. V inšpekcijskih postopkih sodelujemo tudi z mnenji za odpravo škode oziroma sanacijo. Zavedamo se, da izvajanje nadzora v sistemu varstva narave igra

pomembno vlogo pri učinkovitem ohranjanju narave, zato si prizadevamo za povezovanje in zagotavljanje strokovne podpore, ko jo inšpekcija potrebuje.

Slika 3: Sprejemljivost vplivov načrtovanega posega se preverja s terenskim ogledom lokacije. (Vir: arhiv ZRSVN)

Figure 3: The acceptability of the impact of the planned intervention is cross-checked with terrain observations of the location.

(Source: ZRSVN archive)

Za istovrstne posege lahko izdajamo različna mnenja zaradi raznovrstnosti naravovarstvenih statusov, njihovih varstvenih ciljev in ekoloških zahtev vrst ali zaradi lokacije posegov in njihovih učinkov na lokalne razmere. Največ izkušenj za presojo učinkov posegov in predpisovanje omilitvenih ukrepov pridobivamo s spremljanjem stanja in z opazovanjem posledic že izvedenih posegov, zato se tudi z izkušnjami naša mnenja izpopolnjujejo.

8 OD PREDPISA DO LJUDI

Naravovarstvo ni le ukvarjanje z naravo, ampak je predvsem delo z ljudmi. Kot je raznovrstna narava na našem območju, so raznovrstni ljudje, s katerimi se srečujemo pri našem delu. Deležnike, s katerimi sodelujemo, bi lahko v zelo grobem razdelili na dve skupini. Prvo lahko imenujemo strokovna javnost (Zavod za gozdove, Direkcija za vode RS, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, projektanti, lokalne skupnosti, izvajalci ...) in drugo laična javnost (lastniki zemljišč, obiskovalci, društva, šole ...). Vsaka zase sta specifični in zahtevata različne pristope. Trudimo se, da v stikih z vsemi na terenu ali sestankih naše strokovne predloge ali odločitve utemeljujemo z ustreznimi razlagami in argumenti, kar je za uspeh našega dela izjemnega pomena. Nemalokrat se srečujemo z različnimi vrstami pritiskov in celo groženj. Po drugi strani pa nas veselijo srečanja z ljudmi, ki so pripravljeni sodelovati, iskati skupne poti k rešitvam in razumejo strokovne utemeljitve, pa če so še tako nasprotni njihovim željam in potrebam.

Slika 4: V sodelovanju s Turističnim društvom Žička gorca smo z naravovarstveno akcijo očistili prekomerno zarast na skalnatem rastišču žičkega grobeljnika v Žičah. (Foto: Ljudmila Strahovnik)

*Figure 4: In cooperation with the Žička Gorca Tourist Association, we carried out a nature campaign to clean up the overgrowth of endemic *Alyssum montanum* subsp. *pluscanescens* (Raimann ex J. Baumg.) Trpin on rocky ground in Žiče. (Photo: Ljudmila Strahovnik)*

Ob vse večjem številu postopkov, ki so vezani na roke, in ob enakem številu zaposlenih ostaja le malo časa za izvajanje konkretnih aktivnosti v naravi, kot so naravovarstvene akcije. Z njimi v okviru javne službe prihajamo v neposredni stik z ljudmi ne kot »uradniki«, ampak kot aktivni izvajalci varstva narave, bodisi zaradi preprečitve fizičnega ogrožanja narave ali izboljšanja stanja bodisi zaradi ozaveščanja javnosti o pomenu varstva narave in usmerjanja obiska v naravi na konkretni lokaciji. Za učinkovito varovanje in ohranjanje narave je pomembno dobro sodelovanje z lokalno skupnostjo in društvi, med katerimi izpostavljamo društva, ki delujejo na področju jamarstva, planinstva in turizma. Da je bilo uspešno izvedenih več kot deset naravovarstvenih akcij, z namenom izboljšanja stanja in ohranjanja jam, je glavna zasluga jamarjev. Delovanje planinskih in turističnih društev pa je izjemnega pomena pri krepitvi zavedanja o pomenu ohranjanja narave in izvajanju konkretnih akcij na terenu.

9 OD LOKALNEGA DO MEDNARODNEGA VARSTVA

Pomemben del našega udejstvovanja so postali tudi projekti, financirani iz različnih evropskih finančnih mehanizmov. Z njimi prispevamo k nadgradnji sistema varstva s ciljem čim večje učinkovitosti, izvajamo konkretne akcije na terenu in prihajamo v neposredne stike z ljudmi ter se tako izkazujemo kot zaupanja vredni in prepoznavni partnerji na terenu in v družbi.

S projektnimi aktivnostmi smo reševali problematiko varovanja rastišča velikonočnice na Boletini in Boču, z vzpostavljanjem povezav in izvajanjem konkretnih akcij v Obsotelju pa smo lokalni in širši javnosti predstavili, da naravovarstveni status ni ovira, temveč je lahko tudi velika prednost in možnost pri razvoju ustrezne turistične ponudbe (Slika 5). Velik prispevek k razumevanju namena zavarovanja Krajinskega parka Kum in naravovarstvenemu pomenu Kuma pa je bil za Kumljane projekt LIFE TO GRASSLANDS ali Življenje traviščem, ki se je izvajal v obdobju od 2015 do 2020.

Slika 5: Bobrov center v Nimnem ob Sotli, zgrajen iz sredstev projekta INTERREG V-A Slovenija-Hrvaška 2014–2020 Vezi narave. (Foto: Ljudmila Strahovnik)

Figure 5: Beaver Centre in Nimno ob Sotli, built with the funds from the INTERREG V-A Slovenia – Croatia 2014–2020 Ties to Nature project. (Photo: Ljudmila Strahovnik)

10 ZADNJIH 20 LET NA VEČ KOT 100 LET PODLAGE

Pri zagovarjanju javnega interesa ohranjanja narave in v komunikaciji z ljudmi poskušamo preprečevati in omejevati negativne vplive človekovih posegov in dejavnosti na naravo. Naše delo temelji na delu in izkušnjah naših predhodnikov. Po naših najboljših močeh ga nadaljujemo in dopolnjujemo z lastnimi izkušnjami. Podlaga za učinkovito ohranjanje narave je razumevanje izjemno kompleksnega sistema varstva narave in njegove celovitosti. Za kolegice in kolege, ki smo se kot naravovarstveniki zaposlili v času sprejetja Zakona o ohranjanju narave, delovali od začetka njegovega izvajanja in kasneje sprti spremljali in sodelovali pri dopolnitvah zakonodaje ter izvajali aktivnosti na operativni ravni, je razumevanje sistema rastle sprti. Za kolegice in kolege, ki danes vstopajo v varstvo narave, pa predstavlja razumevanje sistema velik izziv, zato so povezovanje, nenehna izmenjava izkušenj, prenos znanja med generacijami naravovarstvenikov ob delu na terenu, na sestankih, pri izmenjavah mnenj znotraj službe in zunaj nje, izjemnega pomena. Za zagotavljanje kontinuitete in nadgradnje sistema je zato prenos znanja naša dolžnost, hkrati pa tudi priložnost za boljše razumevanje dogajanja doma in tudi v svetu, danes za jutri.

Služba naravovarstvenika se po koncu delovnega dne ali tedna običajno ne konča. Povezani z dejavnostmi različnih društev, sami ali v družbi, si za izlete in druženja ob koncu tedna velikokrat izbiramo cilje, ki so povezani z našo službo. To so kamenčki v sestavljanju, s katerimi dopolnjujemo svoja znanja, potrebna za izvajanje raznovrstnih nalog v službi varstva narave.

Zapisano je poskus opisa raznovrstnosti vsaj dela naših nalog, ki so uokvirjene v zakonskih določbah. Zunaj njih pa smo predvsem naravovarstveniki, odločeni v zavzetosti h krepitvi zavedanja o pomenu ohranjene narave kot družbene vrednote.

11 SUMMARY

The public service of nature conservation is carried out by the institution over the entire country. The central office takes care of consistency of methods and systematic tasks, and seven regional units provide for coverage of the terrain. Each of the regional units are characterised by particular natural phenomena, species, ecosystems and landscape, responsible for which are our collaborators of different disciplines – biologists, foresters, geographers, geologists, landscape architects and others. Knowledge of the area, its characteristics and condition of the terrain form the basis for quality work. In addition to the terrain, various publications, national monitoring, research institution studies, and projects, are also important for obtaining data.

By exploring the area, the list of natural heritage sites is gradually expanding. Protection measures are implemented in areas that have greater nature conservation significance. For the implementation of direct protection measures, the institute prepares professional proposals, most often for insurance, contractual protection and guardianship. In protected areas

that have a particular operator or administrator, we participate in the tasks of managing wider areas. By overseeing the implementation of management in protected areas, we ensure compliance with the objectives of the protected areas.

The preparation of nature conservation guidelines is one of the most important professional outputs of the institution. In the field of spatial planning, we are preparing nature conservation guidelines for various spatial plans for municipalities and also nationwide. We produce nature conservation guidelines for the use of natural goods for forestry, fishing and hunting plans, and for the use of raw material minerals.

Following the amendment of the Construction Act in 2018, we are directly involved in planning and implementation procedures. In direct contact with project leaders, investors and administrative units, we are looking for the best possible solutions for planning and implementing interventions that have the smallest possible impact on nature. Supervising nature protection systems plays an important role in the effective conservation of nature, so we strive to connect and provide professional support when needed for inspection.

Nature protection primarily involves working with people. Different stakeholders, professionals and other members of the public require different approaches. In contact in the field or in a meeting, we justify our professional proposals and decisions with appropriate reasons and arguments. In order to prevent physically endangering nature, and improve the situation in specific locations and in connection with the population or local societies, we carry out nature conservation campaigns that significantly contribute to raising public awareness of the importance of nature conservation.

An important part of our work are projects funded by various European finance mechanisms. Through them, we contribute to the upgrading of the nature protection system with the aim of maximizing efficiency and performing concrete actions in the field to improve the situation.

Our work is based on the work and experiences of our predecessors. To the best of our ability, we continue it, supplementing it with our own experiences. The basis for effective nature conservation is to understand the extremely complex system of nature protection and its integrity. In order to provide continuity while upgrading the system, it is therefore important to transfer our knowledge to younger colleagues.

Tanja KOŠAR STARIČ
Ljudmila STRAHOVNIK
Matej DEMŠAR

Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Celje
Vodnikova 3
3000 Celje
zrsvn.oece@zrsvn.si